

УДК 006.83:338.439

В.С. Садчиков, аспірант кафедри фінансів

ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ АГРАРНОЇ ПРОДУКЦІЇ ЯК УМОВА ВИХОДУ НА ЄВРОПЕЙСЬКИЙ РИНОК

Чернігівський національний технологічний університет, victor.sadchikov@gmail.com

Розкриті чинники механізму підвищення якості аграрної продукції в умовах ринкових відносин, теоретичні основи побудови та подальшого вдосконалення системи оцінки якості аграрної продукції

Високоякісна аграрна продукція є основою підвищення ефективності виробництва аграрних підприємств. Якість аграрної продукції розглядається як головна ознака підвищення конкурентоспроможності підприємства, зростання життєвого рівня населення, засіб вирішення багатьох соціальних проблем [1].

В умовах розвитку ринкової економіки актуальність проблеми підвищення якості стає все більш актуальною.

Проблему якості аграрної продукції прийнято розглядати з точки зору відповідності вимогам споживачів та рівнем задоволеності їх потреб. Ефективна підтримка відповідних властивостей кінцевого аграрного продукту та рівень економічної потреби в них і є вирішенням зазначеної проблеми.

Висока якість випущеної продукції виступає найбільш точним та узагальнюючим показником науково-технічного прогресу в аграрній галузі. Без докорінного поліпшення якості аграрного продукту не може бути вирішена жодна виробнича та соціальна проблема.

Актуальність проблем, пов'язаних з докорінним поліпшенням якості продукції, визначається ще й тим, що в сучасних умовах рівень якості виробленої продукції сільського господарства є одним з головних факторів економічного зростання, що впливає на зростання продуктивності суспільної праці, фондівіддачі, конкурентоспроможності, на економію матеріальних ресурсів [1].

Підвищення якості аграрної продукції ставить перед собою наступні задачі:

- вивчення сучасних світових стандартів якості аграрної продукції та особливості її використання в ринкових умовах;
- визначення ролі і значення якості як чинника підвищення ефективності виробництва;
- вироблення методологічних підходів до обґрунтування основних елементів механізму підвищення якості продукції сільського господарства;
- аналіз сучасного стану якості аграрної продукції в Україні;
- визначення та прогнозування всіх видів збитків від зниження якості готової аграрної продукції.

Основними причинами низької якості продукції АПК є [2]:

- відсутність необхідної матеріально-технічної бази;
- несвоєчасне проведення технологічних операцій;

- недостатній рівень професійних знань виконавців;
- слабка відповідальність за виконувану роботу;
- відсутність державної системи заходів матеріального стимулювання працівників за досягнення високих якісних показників.

Світові стандарти якості продукції на міжнародному рівні визначені стандартами ISO серії 9000. Стандарти стосуються виробничих процесів, сфери управління та забезпечення якості продукції. Стандарти ISO 9000 встановили єдиний міжнародний підхід до договірних умов по оцінці систем якості й одночасно регламентували відносини між виробником та споживачем.

Якість продукції сільськогосподарського підприємництва формується під впливом багатьох факторів:

- виробничих ресурсів (земельних, матеріальних, трудових);
- сортових особливостей вирощуваних культур і породного складу худоби і птиці, системи добрив, систем зрошення;
- якості виконаних робіт, строків і способів виготовлення продукції.

Майже у всіх агропідприємствах присутня інформація про якість продукції, але невпорядкована або відсутня єдина методика обліку та контролю якості продукції на різних етапах її створення.

Виділяють три ступені якості аграрної продукції:

- продукти повноцінні, або стандартні, за всіма показниками відповідають вимогам стандартів (якість диференційовано по товарним сортам і класами), придатні до вживання на певні цілі без будь-яких обмежень та реалізуються за встановленими цінами;

- продукти неповноцінні, або нестандартні (по одному чи декільком показникам не відповідає вимогам стандартів), але придатні до використання на харчові і інші цілі, що реалізуються зі знижками ціни, встановленої на стандартну продукцію;

- продукти не придатні до використання на харчові цілі, так як можуть бути токсичними для людей, але придатні до вживання на технічні або кормові цілі (так званий технічний брак), а також продукти, які повністю втратили свою доброякісність (згнилі, запліснявілі), абсолютні відходи, що підлягають списанню і знищенню.

Міжнародні та національні організації зі стандартизації: ISO (Міжнародна організація по стандартизації), CEN (Європейський комітет зі стандартизації), NIN (Нідерландський інститут стандартизації) та DIN (Німецький інститут стандартизації), щорічно удосконалюють існуючі жорсткі стандарти якості аграрної продукції.

В основі сільськогосподарських практик лежить ряд принципів, пов'язаних з чотирма базовими елементами якісної та безпечної сільськогосподарської продукції [3]:

- чиста земля - передбачає, що виробник повинен вживати заходи по зниженню можливостей мікробного забруднення ґрунту;

- чиста вода - передбачає, що виробник повинен здійснювати ряд дій з підготовки та очищення води. Наприклад, вода, що використовується для миття, приготування або обробки повинна бути питної якості;

- чисті руки - реалізація цих принципів вимагає від виробника щоб виконувалися заходи з гігієни під час роботи на полях і при обробці сільськогосподарських культур у приміщеннях (наприклад, після збору вирощених культур);

- чисті поверхні - означає, що всі пакувальні контейнери, робочі поверхні, місця зберігання, транспортні засоби тощо повинні ретельно та регулярно промиватися і піддаватися санітарній обробці.

Управління якістю сільськогосподарської продукції повинно передбачати всебічне цілеспрямоване і ефективно скоординоване застосування систем і методів управління якістю в усіх сферах діяльності аграрного підприємства – від досліджень (проведених науково-дослідними інститутами та університетами) до після продажного контролю та утилізації продукції.

Для управління якістю необхідно концептуально орієнтуватися на процесний підхід, що дозволяє організувати таке управління, яке забезпечить функціонування безперервної роботи всіх структурних підрозділів підприємства, які впливають на процеси, що забезпечують заданий рівень якості сільськогосподарської продукції.

Визначивши основні етапи, вибирають методи, використовувані при виконанні кожного етапу, формують методологію та формулюють концепцію управління якістю аграрного підприємства.

Список літературних джерел

1. Малыш М.Н., Суховольская Н.Б. Оценка эффективности инвестиционных проектов в АПК. - СПб.: СПбГАУ, 2002. - 185 с.
2. Мінаков І.О. Підвищення ефективності управління якістю сільськогосподарської продукції // Питання сучасної науки та практики. - 2005. - № 1. - С. 139-142.
3. Менеджмент якості в сільському господарстві [Електронний ресурс] / KPMS – Режим доступу: http://www.kpms.ru/Standart/ISO_Agricultural.htm